

Przemysław Sołga

Streszczenie rozprawy doktorskiej pt. „Nacjonalizm w świetle polskiej publicystyki katolickiej od końca XIX wieku do 1939 roku”

Celem rozprawy jest ukazanie stosunku polskiej publicystyki katolickiej wobec szeroko pojętego nacjonalizmu, przy uwzględnieniu ram chronologicznych od końca XIX wieku do 1939 roku. Wspomniane cezury czasowe obejmują okres od pierwszych ukazujących się enuncjacji na ten temat w publicystyce katolickiej, aż do końca okresu międzywojennego, który zamyka pewną epokę, jeśli chodzi o powszechne postrzeganie nacjonalizmu, także w środowiskach katolickich. Wybór tematu pracy został podyktowany luką w historiografii, jeśli chodzi o poruszaną tematykę. Choć nie brakuje bowiem opracowań traktujących o stosunku polskich ugrupowań nacjonalistycznych wobec katolicyzmu przed II wojną światową, brakuje syntetycznej pracy podejmującej temat z odwrotnej perspektywy. Dysertację podzielono na cztery zasadnicze rozdziały. W rozdziale pierwszym ukazano stosunek Kościoła powszechnego, a także Kościoła na ziemiach polskich, wobec zagadnień związanych z nacjonalizmem, czego dopełnieniem jest przedstawienie genezy nacjonalizmu oraz stosunku doń narodowców polskich, do roku 1918. Cztery pozostałe rozdziały obejmują okres dwudziestolecia międzywojennego. Rozdział drugi poświęcono stosunkowi polskich nacjonalistów wobec religii i Kościoła katolickiego. Jako osobny przedmiot rozważań przyjęto w tym miejscu refleksje Romana Dmowskiego, jako lidera endeków, a także przedstawicieli ich młodej generacji, której poglądy stały często w opozycji wobec światopoglądu starszego pokolenia nacjonalistów. W rozdziale trzecim przedstawiono polemiki i refleksje polskich publicystów katolickich, w tym przedstawicieli duchowieństwa, które dotyczyły takich zagadnień jak naród, nacjonalizm, państwo i patriotyzm, a także pochodne zjawiska, takie jak etyka polityczna, etyka narodowa, egoizm narodowy oraz pozytywne i negatywne aspekty poglądów nacjonalistycznych. Pracę wieńczy rozdział czwarty, w którym wyeksponowano dyskutowane zagadnienia polityczne związane z nacjonalizmem na ziemiach polskich, takie jak ideologia i działalność polskiego ruchu narodowego, kwestia żydowska, czy pojęcie i znaczenie „totalizmu państwowego”, który często był podejmowanym tematem przez nacjonalistów polskich. Wynikiem analizy jest całościowe ujęcie stosunku polskiej publicystyki katolickiej wobec kwestii związanych z zagadnieniem nacjonalizmu w wybranym okresie czasowym.

Słowa kluczowe: nacjonalizm, naród, publicystyka, katolicyzm, Polska międzywojenna